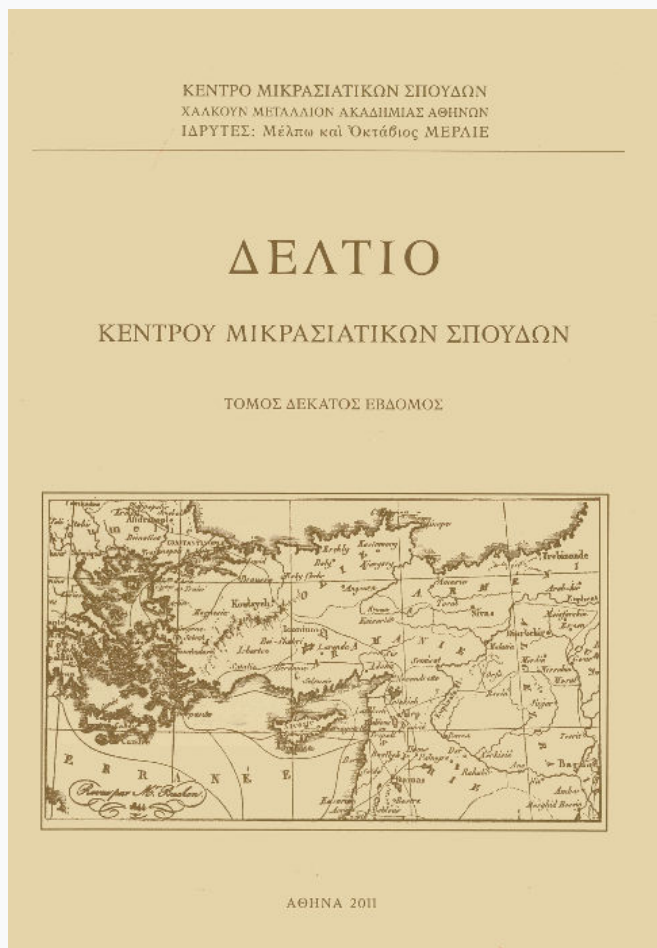

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 17 (2011)

Η σημασία του μέλλοντος της πολιτικής ρωμιοσύνης

Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης

doi: [10.12681/deltiokms.32](https://doi.org/10.12681/deltiokms.32)

Copyright © 2015, Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κιτρομηλίδης Π. Μ. (2011). Η σημασία του μέλλοντος της πολιτικής ρωμιοσύνης. *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 17, 321–323. <https://doi.org/10.12681/deltiokms.32>

Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης

Η ΣΗΜΑΣΙΑ

ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΡΩΜΙΟΣΥΝΗΣ¹

Ένα διεθνές συνέδριο στην Κωνσταντινούπολη, στο όποιο μιά πλειάδα νέων έρευνητών παρουσιάζουν τὰ πορίσματα πρόσφατων έρευνών γιὰ τὴ σημερινὴ πραγματικότητα τῆς πολιτικῆς ρωμιοσύνης, ἐπαναφέρει στὸ προσκήνιο τῶν συνειδησέων μας τὴν ἀνυπολόγιστη σημασίας κληρονομιά καὶ τὴν πολλαπλὴ σπουδαιότητα τῆς ἱστορικῆς ἐμπειρίας ποὺ ἀντιπροσωπεύει ὅ,τι συμβατικὰ ἢ ἑλληνικὴ καὶ ἢ τουρκικὴ πολιτεία, καὶ ἢ κοινὴ γνώμη ποὺ αὐτὲς διαμορφώνουν, ἀποκαλοῦν «ἑλληνικὴ μειονότητα τῆς Κωνσταντινουπόλεως». Ὅταν ἀκούω ν' ἀναφέρεται ἢ «ἑλληνικὴ μειονότητα», ἀνακαλῶ συνειρμικὰ τὸ σχόλιο τοῦ Πατριάρχου Ἀθιναγόρα, «ὀλίγοι ἀλλ' ἀμέτρητοι». Πράγματι ἀμέτρητοι, ὅχι μὲ ποσοτικούς ὅρους ἀλλὰ βάσει τοῦ εἰδικοῦ βάρους τῆς παρακαταθήκης ἑνὸς ὁλόκληρου πολιτισμοῦ, τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ρωμιοσύνης: ἡ κληρονομιά εἶναι σήμερα ὁρατὴ στὰ μνημεῖα, τὶς ἐκκλησίες, τὰ σχολεῖα, τὰ κοινοτικά ἱδρύματα, τὰ ἀγίασματα, τὰ νεκροταφεῖα, ἀλλὰ καὶ στὴ συνεχιζόμενη ἀνθρώπινη παρουσία, μὲ τὰ ἥδη καὶ τὴ νοοτροπία της, μὲ τὴ συσπείρωση γύρω ἀπὸ τὴν ἐκκλησία καὶ τὴν παιδεία ποὺ συγκροτοῦν τὴν κοινότητα μὲ τρόπο ὁ ὁποῖος δὲν ἐπιδέχεται παρανοήσεις, μὲ τοὺς πολυποικίλους τρόπους

1. Τὸ κείμενο αὐτὸ γράφτηκε μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ συνεδρίου «Συνάντηση στὴν Πόλη: τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον», ποὺ πραγματοποιήθηκε στὶς 30 Ἰουνίου, 1 & 2 Ἰουλίου 2006 στὴν Κωνσταντινούπολη, καὶ δημοσιεύθηκε στὶς ἐφημερίδες *Τὸ Βῆμα* (2.7.2006) καὶ *Ἀπογευματινὴ* (Κωνσταντινουπόλεως, 13.7.2006). Δὲν περιλήφθηκε στὸν τόμο τῶν ἀνακοινώσεων τοῦ συνεδρίου: Κώστας Γαβρόγλου & Κωνσταντῖνος Τσιτσελίκης (ἐπιμ.), *Σύνδεσμος Ἀποφθίτων Ζωγραφεῖου. Συνάντηση στὴν Πόλη. Τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον. Κείμενα γιὰ τὴν ρωμαϊκὴ κοινότητα τῆς Κωνσταντινούπολης*, Ἀθήνα, Καλειδοσκοπιο & Κέντρο Ἑρευνας Μειονοτικῶν Ὁμάδων, 2009.

καλλιέργειας των αισθήσεων που προσδιορίζουν εξίσου αποφασιστικά το περιεχόμενο και την ποιότητα της ζωής. Αυτή την πολιτική ρωμοσύνη έρχεται να μάς θυμίσει ή συνάντηση στην Πόλη, τη ρωμοσύνη που εξιστόρησαν με ανεπανάληπτη δεξιότητα και ανεξάντλητη αγάπη και γνώση οι «λογάδες» του γένους, με κορυφαίους τόν Σκαρλάτο Βυζάντιο και τόν Μανουήλ Γεδεών. Ακριβώς έπειδή η ιστόρηση του παρελθόντος της ρωμοσύνης υπήρξε ένα τόσο λαμπρό κεφάλαιο της ελληνικής παιδείας των κάτω χρόνων, πριν περιπέσει τα τελευταία χρόνια στα χέρια των έρασιτεχνών, δεν υπάρχει λόγος να διακινδυνεύσουμε να μειώσουμε τόν πλοῦτο της με σχηματικές επαναλήψεις. Άλλωστε και η συνάντηση στην Πόλη ανακαλεί τὸ παρελθόν και τὴ σημασία του γιὰ νὰ τονίσει τις προοπτικές που συνδέονται με τὸ παρὸν και τὸ μέλλον.

Τὸ μέλλον της πολιτικής ρωμοσύνης δὰ ἄξιζε νὰ συγκεντρώσει τὴν προσοχή μας ἰδίως ὡς πρὸς τὴν κρίσιμη συνεισφορά που δυναμικά συνεπάγεται γιὰ τις δύο κοινωνίες οἱ ὁποῖες τὴ βλέπουν και τὴ μεταχειρίζονται ἁπλῶς ὡς μειονότητα. Γιὰ τὴν ἑλληνικὴ κοινωνία ἡ πολιτικὴ ρωμοσύνη ὡς διαχρονικὸ ἀνθρώπινο σύνολο, στοὺς κόλπους τοῦ ὁποῖου συντελεῖται ἀενάως ὁ διάλογος τοῦ πολιτισμοῦ, ὁ διάλογος δηλαδὴ τῶν ζώτων με τοὺς νεκροὺς και με ἐκείνους που δὲν ἔχουν ἀκόμη γεννηθεῖ, ἀποτελεῖ τὸν καθρέφτη γιὰ τὴν ἀναγνώριση τοῦ ἑαυτοῦ της, γιὰ τὴν ἀνάκτηση μιᾶς αὐτογνωσίας τὴν ὁποία ἔχει χάσει, ὅχι, ὅπως πολλοὶ ἀνιστόρητα νομίζουν, λόγω τοῦ ἐκδυτικισμοῦ της και τῆς ἐνσωμάτωσης τῶν ιδεῶν τοῦ Διαφωτισμοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξαιτίας τῆς ἰσοπέδωσης και τοῦ εὐτελισμοῦ που ἐπέφερε ἡ ἐπιβολὴ τῆς πιὸ ἀκράϊας ἰδιοτέλειας σὲ ὅλες τις σφαῖρες τῆς ζωῆς, ἰδίως στὸν δημόσιο βίο, ὑπὸ τὸ προσωπεῖο τῆς ἀπόλυτης ὑποκρισίας που ὑποκρύπτεται κάτω ἀπὸ τὴν «προοδευτικὴ» ἢ τὴν ἐθνικὴ ρητορεία.

Γιὰ τὴν τουρκικὴ κοινωνία, ἄλλωστε, ἡ πολιτικὴ ρωμοσύνη δὲν εἶναι μόνον μιὰ ὑπόμνηση τοῦ λαμπροῦ παρελθόντος τῆς χώρας και μάλιστα τῆς Πόλης, στὴν ὁποία διανύει τὴν ἱστορικὴ της πορεία, εἶναι ἰδίως μιὰ εἰκόνα τοῦ μέλλοντος που ἀποζητᾷ, ἢ, γιὰ νὰ ἀκριβολογοῦμε, δραματίζεται τουλάχιστον τὸ πιὸ δυναμικὸ και ζωντανὸ τμήμα της: τὸ μέλλον μιᾶς πλουραλιστικῆς, φιλελεύθερης, ἀνοιχτῆς και ἀνεκτικῆς κοινωνίας, δηλαδὴ μιᾶς κοινωνίας εὐρωπαϊκῆς. Ἡ πολιτικὴ ρωμοσύνη και οἱ ἄλλες μειονοτικὲς κοινότητες τῆς Τουρκίας συνιστοῦν τὴ λυδία λίθο γιὰ τὴ δοκιμασία τῆς

βιωσιμότητας αυτού του δραματισμού. Η ύπαρξή της και η διατήρηση της κληρονομιάς της ζωντανής και δημιουργικής αποτελεί την εγγύηση αυτού του μέλλοντος, που αν επιτευχθεί θα είναι μια ιστορική κατάκτηση για την Τουρκία αλλά και για μας και για την Ευρώπη.

Σ' αυτά τα δύο επίπεδα, στο επίπεδο της επίτευξης της ιστορικής αυτογνωσίας για την Ελλάδα, στο επίπεδο της επιβεβαίωσης του ευρωπαϊκού της μέλλοντος για την Τουρκία, ή «άμετρητη» πολιτική ρωμιοσύνη αποτελεί μια ζωντανή και πολλά υποσχόμενη ελπίδα.